THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער ژורנאל
THE HEBREW JOURNAL
Published by
JOURNAL PUBLICATIONS OF TORONTO, LIMITED
542 DUNDAS ST. WEST Telephones: ADelaide 7424-7425
NATHAN FRIEDLAND, President.
Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario.
Subscription Rates; $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents.
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto, January 22nd, 1913.

יעצט נעמט מען זיך צו דער חלוקה

יאפאן און כינע האבען איינגעשטימט אויף א וואפענשטילשטאנד. יאפאן האט עס געטאן נאכדעם ווי עס האט זיך איר ניט איינגעגעבען דורכצוברעכען ביידע כינעזישע פארטיידיגונג ליניעס ארום שאנכאי.

וואס עס איז שייך דער "אונאפיציעלער" מלחמה, האט נאך מעגליך כינע ניט פארלוירען. און עס איז צווייפלהאפט אויב אויפ'ן שלאכטפעלד וואלט זי פארלוירען. מיר זעגען אבער זיכער, אז ביים שלום-טיש וועט זי פארלירען. און אז כינע וועט ארויס די פארלוירענע, איז קיין צווייפעל ניט.

יאפאן האט געדענקט, אז זי קען צושמעטערען די אפגעשוואכטע כינע אין אן אויגנבליק. אן וועלכע עס איז איבעריגע אנשטריינגונגען, אז זי קען פארנעמען שאנכאי פונקט אזוי שנעל ווי זי האט פארנומען שטעדט און נאנצע פראווינצען אין מאנדשוריע. זי האט זיך אבער אנגעשטויסען אין א מעכטיגער וואנט, וועלכע איז ניט באשטאנען פון שטאל און אייזען, נאר פון עקשנות'דיגען מענשליכען ווידערשטאנד.

אויפ'ן שלאכטפעלד האט יאפאן פארלוירען אין העכערען זין פון וואָרט. און דערפאר האט זי צוגעשטימט צו א וואפענשטילשטאנד, ווייסענד, אז ביים פרידענס-טיש וועט זי פיעל מער געווינען נאכדעם ווי זי האט באוויזען דער וועלט, אז ביי איר שפילט ניט קיין ראלע קיין אפמאכען און קיין פעלקער-בונד. קיינער, און קיין זאך האט ניט געקענט צוריקהאלטען דער מיליטערישער יאפאן אנצופירען א מלחמה אן א מלחמה דערקלערונג.

מען מעג צווייפלען אין דעם, צי יאפאן וועט געווינען אלעס, וואס זי זוכט צו געווינען. אבער אז כינע וועט פארלירען, און אלעס פארלירען, אין דעם איז גאר קיין צווייפעל ניט.

ווען די גרויס-מעכטע פון דער וועלט וועלען זיך אוועקזעצען ביים טיש און אנהויבען די גרויסע חלוקה, וועט פאר כינע קיין זאך ניט בלייבען, און אין כינע איז דא מיט וואס זיך צו טיילען.

מאנדזשוריע פארמאגט קוואלען פון נאטירליכע רייכטימער. און מאנדזשוריע איז דאך יעצט אין די הענט פון כלומרשע כינעזער, אבער אין אמת'ן אין יאפאנ'ס.

כינע איז א "פארברעכען" באנאנגען געגען די גרויס-מעכטע מיט עמליכע יאר צוריק, דערמיט וואס זי האט צוגענומען ביי זיי די קאנצעסיעס און מען מוז דאך האלטען אן אפענע טיר אין כינע. סעקרעטערי אף סטייט, סטימסאן, האט עס נאך מיט איבער א וואך צוריק געלאזען וויסען פון וואשינגטאן.

מיט איין וואָרט, פאר דעם "פרידען", וועלכען די גרויס-מעכטע וועלען יעצט שליסען צווישען כינע און יאפאן, דארף מען פיעל מער מורא האבען איידער פאר דער מלחמה. וועלכע איז ביז יעצט געווען אזא "פריד-ליבע".

אויפ'ן שלום-טיש וועט כינע ליגען א פאלשטענדיג אונבאהאלפענע אין די הענט פון די "קלוגע" וועלט-דיפלאמאטען, און עס איז טאקע שווער צו זאגען, וועלכע געפאר פאר כינע איז א גרעסערע: די מיליטערישע יאפאן, אדער די דיפלאמאטישע איירופא?

דער טאראנטא'ר חוב

ווען פינאנץ קאמישענער ווילסאן האט פארעפענטליכט די עסטימייטס פון דאס יאר, האט זיך ארויסגעוויזען, אז די שטאדט טאראנטא איז א בעל חוב אויף א סומע פון איבער 128 מיליאן דאלאר, און אז אויף דעם חוב דארף געצאלט ווערען קרוב צו צעהן מיליאן דאלאר א יאר.

אמת איז, אז איבער 85 מיליאן דאלאר איז אינוועסטעט אין פאלקס אונטערנעמונגען, ווי טאראנטא היידרא און די טאראנטא טראנספארטיישאן קאמישאן. אין דער ערשטער אונטערנעמונג האט די שטאדט אינוועסטעט איבער 30 מיליאן דאלאר, און נאהענט צו 35 מיליאן דאלאר אין דער טראנספארטיישאן קאמישאן. ביידע צאלען פאר זיך אליין. און נאהענט צו צוואנציג מיליאן דאלאר קומט פון הויז אייגענטימער פאר לאקאל אימפרוווומענטס. אזוי אז פון שטייערען און פון די בירגער דירעקט דארף גענומען ווערען פראצענט אויף א חוב פון איבער פערציג טויזענט דאלאר. די שטאדט איז פאראנטווארטליך פאר אלע באנדס פון די 128 מיליאן דאלאר, וועלכע זי האט גאראנטירט, אבער זי צאלט נאר פאר דער אויבענדערמאנטער סומע.

פאר אזא שטאדט ווי טאראנטא מיט א באפעלקערונג, וועלכע איז איבער דריי פערטעל מיליאן, איז א סומע פון פערציג מיליאן דאלאר ניט קיין צו גרויסער חוב. איינינע נוצען אבער אויס די גרויסע סומע פון 128 מיליאן אום אנצוסטראשען די בירגער.

דער בודזשעט פון דער שטאדט טאראנטא איז ארום 35 מיליאן דאלאר א יאר. און עס וואלט זיך ניט געגייטיגט קיין צו גרויסע אנשטריינגונגען מצד דער שטאדט צו באצאלען דעם חוב. די פאראינטערעסירטע אבער שריען, אז די שטאדט איז פארשולדיגט ביז איבער'ן קאפ.

די שטאדט טאראנטא גרייט זיך צו מאכען א הלואה פון ארום פופצעהן מיליאן דאלאר אין די קומענדע עטליכע וואכען. און עס איז וויכטיג, אז די הלואה זאל זיין א דערפאלג. עס איז אין די אינטערעסען פון יעדען בירגער, סיי דער, וועלכער צאלט דירעקטע, און סיי וועלכער צאלט אונדירעקטע שטייערען. אז די הלואה זאל געמאכט ווערען אויף די בעסטע קאנדיציעס, דאס הייסט, אויף אזא קליינעם פראצענט ווי נאר מעגליך, ווייל סוף כל סוף וועט דאך דער טאראנטער בירגער פאר דעם דארפען באצאלען.

פאר די, וועלכע ווילען רייסען א גרעסערען פראצענט, די באנקירען און בראקערס, איז וויכטיג צו ווייזען, אז טאראנטא איז א גרויסער בעל חוב, און דאס ווייזען זיי מיט'ן 128 מיליאן דאלאר חוב. דאס איז אבער ניט מער ווי קאמאפלאזש. די היידרא און די טי. טי. סי. זענען שטארק געגוג און ביכולות צו צאלען זייערע חובות אהן דער הילף פון דירעקטע שטייערען.

וויכטיג איז פאר יעדען בירגער צו זעהן די ציפערען אין דער ריכטיגער ליכט און פארשטעהן, אז דאס העכסטע וואס טאראנטא, אלס שטאדט, איז שולדיג, איז עסוואס איבער 40 מיליאן דאלאר און ניט 128 מיליאן.

אונזער „באיבעל"

(מענליכע שטעסען)
פון יצחקי

איך טראכט אפט וואס פאר א פנים וואלטען מיר, אידען, געהאט, ווען די גוי'ישע וועלט זאל אונז שענקען כאטש א העלפט פון יענער אויפמערקזאמקייט און ליעבע וואס זי שענקט אונזער "באיבעל".

צוואנציג מאל וועלען זיך די גויים איבער'צלמ'ען איידער זיי וועלען דערמאנען דאס וואָרט "באיבעל". אפילו א אידישען מערדער זענען זיי גריים צו באפרייען פון פארהער אויב עס פאלט אויס אין א הייליגען אידישען טאג.

"יעדע אכטונג ווערט ארויסגעוויזען צום פאלק פון אידישען גלויבען אין פאל א אידישער פראצעס פאלט אויס אום שבת אדער אין אנדערע הייליגע ימים טובים". אזוי האט דערקלערהרט ריכטער קאוטס-וואָרט, רייד'ענדיג איבער אן עהנליכען אינצידענט פון סו'רסט, מערי.

און איהם צו הילף איז געקומען דער געהיליפט פראקוראר פ. י. מאלאני און אנדערע געריכטס-אנגעשטעלטע.

אז פאר דער אידישער "באיבעל" און דעם אידישען גלויבען האבען אונזערע קריסטליכע שכנים א סך מעהר דרך-ארץ ווי פאר אונז גופא, האב איך זיך הייניטגע וואך איבערצייגט פון נאך א פאל.

געווען איז דאס אין קוויבעקער פראווינציעלען פארלאמענט בעת די דעבאטע וועגען דעם "ביל" צו באקעמפען די אנטיסעמיטישע אגיטאציע אין יענער פראווינץ אין פארגעקומען. אין פארלויף פון דער דאזיגער דעבאטע האט דער קוויבעקער פרעמיער גענומען דאס וואָרט און ער האט אנגעהויבען, ווי דער נוסח איז — מיט דער אידישער "באיבעל".

קודם כל, האט ער זיך אוועקגעלאזען וועגען דער גרויסקייט פון אונזער פאלק וואס איז געבענשט צו פארמאגען דאס "בוך פון אלע ביכער"; נאכהער האט ער דערצעהלט וואס פאר א פיינע מענשען מיר זענען און לסוף האט ער דערקלערט, אז וואס אנבאלאנגט דעם "ביל", וועט ער שטימען געגען איהם. צוליעב כמה וכמה טעמים.

איהר פארשטעהט: — דוכט זיך א פיינע ביבעל. א פיין פאלק און בכלל זע־נען מיר, הייסט עס, ניט צו פארזינדיגען, נאר ווען עס קומט צו שטיצען די אידען אין זייער קאמף געגען די קוויבעקער אנטיסעמיטען שטימט ער גע גע ען ...

* * *

איך וואלט אייך געקענט ברענגען צעהנדליגע אנערערע ביישפיעלען, וואו אונזער ביבעל ווערט געלויבט אין טאג אריין, נאר פאר אונז גופא — דאס פאלק פון דער ביבעל — איז קיין ברעקעל ליעבע און קיין ברעקעל דרך-ארץ ניטא.

אט דאס איז איינענטליך דער גרעסטער קוריאז פון דער גאנצער סיטואציע.

באמערקט האב איך עס, מערער ווי ביי איין געלעגענהייט, און אין דעם ליגט טאקע די גרויסע אידישע טראגעדיע.

איינגאנצען פאר דער "באיבעל" און גארניט פאר אונז.

* * *

פארוואס האט דער קוויבעקער פרעמיער ניט געשטימט פאר'ן ביל צו באקעמפען אנטיסעמיטיזם אין זיין פראווינץ?

ער האט די דאזיגע פראגע פארענט־פערט דערמיט וואס דורך דעם וועט געשטעלט ווערען די פרייהייט פון דער פרעסע אין דער פראווינץ.

געווים וואלט די דאזיגע טענה גע־קאנט זיין א געדעכטע און איך פערזענליך וואלט געווען דער לעצטער צו פארערען א צענזור אויף דער פרעסע אין קאנאדע. עס מוז דאך אבער קענען געווען וועגען א ליניע צווישען פרייהייט און פרייהייט.

ווען עס איז ניט אזוי, האט ער אויך אויפגעקלערט, אז דער ביל איז אויך אויפגעשטעלט אויף דער פרייהייט פון דער פרעסע, אין דער פרייהייט פון פארלאמענט, און אין דער פרייהייט פון דער אידישער בעוועגונג.

אין דער אידישער בעוועגונג, אין דער אידישער פרעסע, אין דער אידישער פרייהייט פון דער אידישער בעוועגונג, אין דער אידישער פרייהייט פון